

Департамент освіти
Кременчуцької міської ради Кременчуцького району
Полтавської області
Кременчуцький заклад дошкільної освіти (ясла-садок) №73
Кременчуцької міської ради Кременчуцького району
Полтавської області

**Розвиток пізнавальних процесів дітей середнього та старшого
дошкільного віку засобами кінезіології**

Автор-упорядник:
Литкович Олена Іванівна,
практичний психолог
Кременчуцького закладу
дошкільної освіти
(ясла-садок) №73

Кременчук
2021

Литкович О.І. Розвиток пізнавальних процесів дітей середнього та старшого дошкільного віку засобами кінезіології. Розвивальна програма / Автор-упорядник О.Литкович. Кременчук, 2021. 51 с.

Затверджено до використання в закладах освіти Полтавської області експертною комісією з експертизи психологічного, соціального інструментарію при навчально-методичному кабінеті психологічної служби ПОШПО ім. М.В.Остроградського (протокол №29 від 09.12.2021 р.).

Рецензент:

Писаренко Т., практичний психолог Кременчуцького ЗДО №82 Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області

Програма містить розробки занять для розвитку пізнавальних процесів дітей середнього та старшого дошкільного віку засобами освітньої кінезіології.

Вправи направлені на розвиток пізнавальних процесів: уваги, пам'яті, мислення, розвиток мовлення, дрібної моторики.

Адресована працівникам психологічної служби, педагогам закладів дошкільної освіти для роботи по сприянню розумовому розвитку та формуванню мовленнєвої компетентності дітей.

ЗМІСТ

з/п	№	Назва розділу	Номер сторінки
	1	ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
	2	ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИКИ	6
	3	ПЛАН-СІТКА ПРОГРАМИ	7
	4	КОНСПЕКТИ ЗАНЯТЬ	12
	5	КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ	36
	6	ВІДОМОСТІ ПРО АПРОБАЦІЮ ПРОГРАМИ	38
	7	СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	39
	8	ДОДАТКИ	40

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Базовий компонент дошкільної освіти визначає компетентність дитини як результат дошкільної освіти, що відображається в системі взаємопов'язаних компонентів фізичного, психічного, соціального, духовного розвитку дитини. Педагогічні впливи на дитину в закладі дошкільної освіти повинні забезпечити цілісність особистості, яка проявляється в розвинених емоціях, зростаючій свідомості, керованій поведінці [1].

Слід відзначити, що для дошкільної освіти України традиційною є ідея гуманістичної педагогіки, яка передбачає ідею солідарної відповідальності держави, громади, родини, фахівців педагогічної освіти причетних до розвитку дітей раннього і дошкільного віку. Безпосередньо залученим до формування ключових компетентностей дітей є практичний психолог закладу освіти, який здійснює психологічний супровід психічного, розумового, соціального й фізичного розвитку здобувачів освіти [11].

Н.Виноградова визначає розумовий розвиток дошкільника, як кількісні та якісні зміни, що відбуваються в розумовій діяльності дитини у зв'язку з віком, збагаченням досвіду і під впливом виховних впливів. [3].

Психологи трактують розумовий розвиток як ступінь розвитку в дитини пізнавальних процесів: сприймання, мислення та мовлення, пам'яті й уваги. Відбувається розумовий розвиток дитини одночасно із психічним і є свідченням її інтересів, почуттів тощо. Виявляється він в обсязі, характері та змісті знань, рівні розвитку психічних процесів (сприймання, запам'ятовування, уваги, мислення), пізнавальних здібностей, характері провідної діяльності [5].

Спеціалісти вказують, що основними показниками розумового розвитку дошкільників є розвиток мислення, уваги, пам'яті, уваги [10].

Слід наголосити, що стандарт дошкільної освіти орієнтує на збагачення виховних традицій українського суспільства сучасними досягненнями та прогресивними світовими тенденціями у сфері освіти. Однією з таких нових освітніх технологій є освітня кінезіологія, яка спрямована на оптимізацію діяльності мозку через фізичні рухи [8].

Освітню кінезіологію визначають як вчення про розвиток розумових здібностей і фізичного здоров'я людини за допомогою певних рухових вправ. Концепція освітньої кінезіології та системна програма «Гімнастика мозку» розроблена американським подружжям науковців Деннісонів у 1970-80-х роках і протягом останнього часу набуває популярності та поширення.

Фахівці вказують, що перевагою використання кінезіологічних вправ є те, що вони не вимагають особливої фізичної підготовки дітей чи додаткових атрибутів для застосування. Усі вправи швидкі, приємні для виконання, сповнюють дошкільників енергією. Вправи не потребують багато часу, тож їх можна застосовувати під час заняття як окремі ігрові завдання, динамічні паузи, під час організаційних моментів, проведення ранкової гімнастики, гімнастики пробудження, релаксаційних хвилинок тощо [6].

Основна мета кінезіології: розвиток міжпівкульної взаємодії та синхронізація роботи півкуль головного мозку, що сприяє активізації розумової діяльності.

Практики, які використовують освітню кінезіологію вказують, що вправи програми ефективно впливають на розвиток дрібної моторики, пам'яті, уваги, мислення, розвиток мовлення особистості [9].

Програма «Розвиток пізнавальних процесів дітей середнього та старшого дошкільного віку засобами кінезіології» призначена для сприяння розумовому розвитку та формуванню мовленнєвої компетентності дітей середнього та старшого дошкільного віку.

Мета програми: розвиток пізнавальних процесів дітей середнього та старшого дошкільного віку засобами освітньої кінезіології.

Завдання програми:

- розвиток пізнавальних процесів: уваги, пам'яті, мислення;
- розвиток мовлення,
- розвиток дрібної моторики,
- покращення емоційного стану дітей.

Вікова категорія: діти середнього та старшого дошкільного віку.

Кількість дітей у групі: до 10 осіб.

Програма складається з 12 занять тривалістю кожного до 25 хвилин.

Структура програми:

1. Діагностичний етап.
2. Розвивальний етап.
3. Етап оцінки ефективності розвивального впливу.

Методи та форми роботи: індивідуальне та групове діагностування, вправи освітньої кінезіології, бесіди, вправи на релаксацію, малювання, ігри, дидактичні вправи, вправи на активізацію діяльності кори великих півкуль головного мозку, обговорення, мовленнєві ігри.

Очікувані результати: підвищення рівнів пізнавальних процесів (мислення, мовлення, пам'яті, уваги) дітей середнього і старшого дошкільного віку.

Критерії оцінювання ефективності програми: проведення діагностичних методик на початку та після проведення занять програми для відстеження кількісних та якісних показників пізнавальних процесів (уваги, пам'яті, мислення, мовлення).

ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИКИ

1. Методика «Розстав крапки». Мета: визначити обсяг уваги дитини 4-6 років.

Джерело: Крамченкова В.О. Психодіагностика розвитку дошкільників: старший дошкільний вік. Харків: Ранок, 2013. С.39

2. Методика «Упізнай фігури». Мета: дослідити впізнавання.

Джерело: Крамченкова В.О. Психодіагностика розвитку дошкільників: старший дошкільний вік. Харків: Ранок, 2013. С.40

3. Тест «Обведи контур». Мета: визначити рівень розвитку наочно-дієвого мислення дітей 4-6 років.

Джерело: Крамченкова В.О. Психодіагностика розвитку дошкільників: старший дошкільний вік. Харків: Ранок, 2013. С.49

4. Методика «Назви слова» (рівень розвитку мовлення). Мета: визначити запас слів, які зберігаються в активній пам'яті дитини.

Джерело: Крамченкова В.О. Психодіагностика розвитку дошкільників: старший дошкільний вік. Харків: Ранок, 2013. С.55

ПЛАН-СІТКА

Завдання	Назва вправ	Час	Критерії успіху
Заняття 1 25 хв			
Налаштування на співпрацю	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2.Вправа «Живильна вода»	2 хв	Діти виконують вправу
Розвиток мовлення і мислення	3. Вправа «Кнопки мозку»	5 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	4.Вправа «Думаючий капелюх»	2 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	5.Вправа «Розумна голівонька»	2хв	Діти виконують вправу
Зняття м'язового напруження	6.Вправа «Ліхтарики»	2 хв	Діти виконують вправу
Розвиток дрібної моторики	7.Вправа «Дзеркальне малювання»	7 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	1 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції
Заняття 2 25 хв			
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2.Вправа «Живильна вода»	1 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	3.Вправа «Думаючий капелюх»	7 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Розумна голівонька»	3 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Перехресні кроки»	3 хв	Діти виконують вправу
Поліпшення концентрації уваги	6.Вправа «Кнопки мозку»	2 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уваги	7.Вправа «Вухо - ніс»	3 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції
Заняття 3 25 хв			
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2. Вправа «Живильна вода»	1 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	3.Вправа «Енергетичне позіхання»	2 хв	Діти виконують вправу

Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Розумна голівонька»	2 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Перехресні кроки»	3 хв	Діти виконують вправу
Розвиток дрібної моторики	6.Вправа «Ліхтарики»	3 хв	Діти виконують вправу
Розвиток мислення, пам'яті, мовлення	7.Вправа «Класифікація предметів»	8 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції
	Заняття 4 25 хв		
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2.Вправа «Живильна вода»	1 хв	Діти виконують вправу
Розслаблення м'язів	3.Вправа «Енергетичне позіхання»	2 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Гаки»	4 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Маріонетка»	3 хв	Діти виконують вправу
Розвиток дрібної моторики	6.Вправа «Вуха - ніс»	2 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	7.Вправа «Дзеркальне малювання»	7 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції
	Заняття 5 25 хв		
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2.Вправа «Живильна вода»	1 хв	Діти виконують вправу
Розслаблення м'язів	3.Вправа «Думаючий капелюх»	2 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Гаки»	3хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Маріонетка»	3 хв	Діти виконують вправу
Розвиток мовлення і мислення	6.Вправа «Відгадай»	5 хв	Діти виконують вправу
Розвиток орієнтування в просторі	7.Вправа «Лінива вісімка»	5 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції
	Заняття 6 25 хв		
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення	2.Вправа «Живильна	1 хв	Діти виконують вправу

позитивної атмосфери	вода»		
Розслаблення м'язів	3.Вправа «Енергетичне позіхання»	2 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Розумна голівонька»	2 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Перехресні кроки»	2 хв	Діти виконують вправу
Розвиток мовлення і мислення	6.Вправа «Загадкові малюнки»	7 хв	Діти виконують вправу
Покращення концентрації уваги	7.Вправа «Слон»	5 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції
	Заняття 7 25 хв		
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2.Вправа «Живильна вода»	1 хв	Діти виконують вправу
Розслаблення м'язів	3.Вправа «Думаючий капелюх»	2 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Розумна голівонька»	2 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Маріонетка»	3 хв	Діти виконують вправу
Розвиток мовлення і мислення	6.Вправа «Вуха – ніс»	4 хв	Діти виконують вправу
Розвиток дрібної моторики	7.Вправа «Дзеркальне малювання»	7 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції
	Заняття 8 25 хв		
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2.Вправа «Живильна вода»	1 хв	Діти виконують вправу
Розслаблення м'язів	3.Вправа «Енергетичне позіхання»	1 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Гаки»	2 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Маріонетка»	3 хв	Діти виконують вправу
Покращення концентрації уваги	6.Вправа «Слон»	7 хв	Діти виконують вправу
Формування навички правильної вимови	7.Вправа «Голоси тварин»	5 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції

	Заняття 9 25 хв		
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2.Вправа «Живильна вода»	1 хв	Діти виконують вправу
Розслаблення м'язів	3.Вправа «Думаючий капелюх»	2 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Гаки»	2 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Перехресні кроки»	3 хв	Діти виконують вправу
Розвиток мовлення і мислення	6.Вправа «Кнопки мозку»	3 хв	Діти виконують вправу
Розвиток мислення, пам'яті, мовлення	7.Вправа «Класифікація предметів»	8 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції
	Заняття 10 25 хв		
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2.Вправа «Живильна вода»	1 хв	Діти виконують вправу
Розслаблення м'язів	3.Вправа «Енергетичне позіхання»	1 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Розумна голівонька»	2 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Маріонетка»	3 хв	Діти виконують вправу
Розвиток мовлення і мислення	6.Вправа «Дзеркальне малювання»	5 хв	Діти виконують вправу
Розвиток мовлення	7.Вправа «Скажи навпаки»	7 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції
	Заняття 11 25 хв		
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2.Вправа «Живильна вода»	1 хв	Діти виконують вправу
Розслаблення м'язів	3.Вправа «Думаючий капелюх»	2 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Гаки»	2 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Маріонетка»	3 хв	Діти виконують вправу
Розвиток орієнтування в просторі	6.Вправа «Лінива вісімка»	4 хв	Діти виконують вправу

Розвиток мислення, пам'яті, мовлення	7.Вправа «Загадкові малюнки»	7 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції
	Заняття 12 25 хв		
Створення психологічно комфортної атмосфери	1.Вправа «Ранкове коло»	2 хв	Діти спокійні, виконують інструкції
Розвантаження, створення позитивної атмосфери	2.Вправа «Живильна вода»	1 хв	Діти виконують вправу
Розслаблення м'язів	3.Вправа «Думаючий капелюх»	2 хв	Діти виконують вправу
Зниження психофізичної напруги	4.Вправа «Розумна голівонька»	2 хв	Діти виконують вправу
Енергетизація мозку	5.Вправа «Перехресні кроки»	2 хв	Діти виконують вправу
Розвиток дрібної моторики	6.Вправа «Ліхтарики»	4 хв	Діти виконують вправу
Розвиток мислення, пам'яті, мовлення	7.Вправа «Скажи навпаки»	8 хв	Діти виконують вправу
Розвиток уміння аналізувати власний емоційний стан	8.Вправа «Веселка настрою»	2 хв	Визначають колір свого настрою
Розвиток доброзичливого ставлення один до одного	9.Етюд «Комплімент»	2 хв	Діти демонструють позитивні емоції

КОНСПЕКТ ЗАНЯТЬ

Заняття 1

Мета: розвиток мислення, дрібної моторики, створення позитивного емоційного фону.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), ламіновані аркуші, водні маркери, серветки, м'яч, альбом з кінезіологічними вправами, малюнок веселки, смайлики, аудіо запис спокійної музики.

Хід заняття

I. Організаційний момент (3 хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: м'яч.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч, голосно називають своє ім'я.

Психолог:

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (2 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти дуже повільно п'ють воду, затримуючи воду в роті, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (19 хв)

3. Вправа «Кнопки мозку» (5 хв) [4]

Мета: поліпшення концентрації уваги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

4. Вправа «Думаючий капелюх» (2 хв) [4]

Мета: розвиток тактильних відчуттів, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Розумна голівонька» (2 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком в Альбомі кінезіологічних вправ.

6. Вправа «Ліхтарики» (2 хв) [4]

Мета: розвиток дрібної моторики, зняття м'язової напруги.

Хід вправи:

Психолог: *покладіть кисті рук на стіл. Одну – стисніть в кулак, іншу-долонею на столі.* Одночасно змінюйте положення рук.

7. Вправа «Дзеркальне малювання» (7 хв) [4]

Мета: розвиток дрібної моторики.

Обладнання: ламіновані аркуші, водні маркери, серветка.

Психолог: *діти, давайте спробуємо, одночасно обома руками намалюємо коло, квадрат, трикутник.*

III Закінчення роботи (3 хв)

8. Вправа «Веселка настрою»(1 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам сподобалась?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити свій смайлик на той колір «Веселки настрою», який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

9. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

Заняття 2

Мета: розвиток логічного мислення, дрібної моторики, уміння аналізувати власний емоційний стан.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1), каштан, аудіозапис спокійної музики.

Хід заняття

I. Організаційний момент (3хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: каштан.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч і називають голосно своє ім'я.

Психолог:

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно затримуючи воду в ротіку, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)

3. Вправа «Думаючий капелюх» (7 хв) [4]

Мета: розвиток тактильних відчуттів, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

4. Вправа «Розумна голівонька» (3 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Перехресні кроки» (3 хв) [4]

Мета: розвиток рівноваги, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

6. Вправа «Кнопки мозку» (2 хв) [4]

Мета: поліпшення концентрації уваги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

7. Вправа «Вухо - ніс» (3 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

III Закінчення роботи (4 хв)

8. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток 10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам до вподоби?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою», який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

9. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

Заняття 3

Мета: розвиток зв'язного мовлення, мислення (узагальнення та класифікація), пам'яті, встановлення доброзичливих стосунків.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), картинки із серії «Класифікація предметів», м'яч, альбом з кінезіологічними вправами, малюнок веселки, смайлики, аудіозапис спокійної музики.

Хід заняття

I. Організаційний момент (3 хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: м'яч.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч і називають своє ім'я (пошепки, радісно, «на вушко»).

Психолог:

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно затримуючи воду в ротіку, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)

3. Вправа «Енергетичне позіхання» (2 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку, розслаблення м'язів обличчя.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

4. Вправа «Розумна голівонька» (2 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Перехресні кроки» (3 хв) [4]

Мета: розвиток рівноваги, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1)

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

6. Вправа «Ліхтарики» (3 хв) [4]

Мета: розвиток дрібної моторики.

Хід вправи:

Психолог: *діти, покладіть кисті рук на стіл. Одну – стисніть в кулак, іншу-долонею на столі.* Одночасно змінюємо положення рук.

7. Вправа «Класифікація предметів» (8 хв)

Мета: розвиток мислення, мовлення, пам'яті.

Обладнання: малюнки (Додаток 2)

Хід вправи:

Дітям пропонується розглянути малюнки, назвати їх, знайти схожі предмети, об'єднавши їх за визначеною ознакою. Пояснити свою думку. (Додаток 2).

III Закінчення роботи (4 хв)

8. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток 10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- Яка вправа вам до вподоби?

- Яка вправа давалася легко?

- Яку вправу ви повторите вдома з батьками?

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою», який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

9. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

Заняття 4

Мета: розвиток мислення, мовлення, дрібної моторики, створення позитивного емоційного фону.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), іграшка «Сонечко», прості олівці, малюнок по крапочках, малюнок веселки, смайлики, аудіо запис спокійної музики.

Хід заняття

I. Організаційний момент (3хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: іграшка «Сонечко».

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч, називають своє ім'я (пошепки, поділяючи на склади, радісно, «на вушко»).

Психолог:

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно, затримуючи воду в ротіку, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)

3. Вправа «Енергетичне позіхання» (2 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку, розслаблення м'язів обличчя.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

4. Вправа «Гаки» (4 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1)

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Маріонетка» (3 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

6. Вправа «Вуха - ніс» (2 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

7. Вправа «Дзеркальне малювання» (7 хв)

Мета: розвиток дрібної моторики.

Обладнання: прості олівці, аркуш із зображенням (Додаток 3).

Діти, простими олівцями, одночасно обводять зображення по контуру обома руками.

III. Закінчення роботи (4 хв)

8. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам до вподоби?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою», який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

9. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

Заняття 5

Мета: розвиток пам'яті, мовлення, уваги, зняття м'язового напруження, встановлення доброзичливих стосунків.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), зображення X, II (Додаток 11), зображення тіней предметів (Додаток 6), олівець, аудіо запис спокійної музики, зображення лінивої вісімки.

Хід заняття

I. Організаційний момент (3хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: м'яч.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передаючи м'яч, називають голосно своє ім'я.

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно, затримуючи воду в ротіку, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)

3. Вправа «Думаючий капелюх» (2 хв) [4]

Мета: розвиток тактильних відчуттів, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

4. Вправа «Гаки» (3 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Маріонетка» (3 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами, зображення Х, П (Додаток 11).

Хід вправи:

Виконання вправи дітьми. Підключення зорових вправ, а рахунок 1-2 діти виконують вправу та дивляться на зображення П, 3-4 діти виконують вправу та дивляться на зображення Х.

6. Вправа «Відгадай» (5 хв) [2]

Мета: розвиток мовлення і мислення.

Обладнання: зображення тварин та їх тіней (Додаток 6), олівець.

Хід вправи:

Психолог: *Поруч іде, а слід не лишає? (Тінь) Нам потрібно буде знайти тварин за їх тінями.*

7. Вправа «Лінива вісімка» (5 хв) [4]

Мета: розвиток орієнтування у просторі.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ. Намагаються малювати без зорового орієнтиру.

III Закінчення роботи (4 хв)

8. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток 10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам до вподоби?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою» який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

9. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

Заняття 6

Мета: розвиток пам'яті, дрібної моторики, мовлення, створення позитивного емоційного фону.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), сніжинка, загадкові малюнки для кожної дитини, кольорові олівці, альбом з кінезіологічними вправами, малюнок веселки, смайлики, аудіо запис спокійної музики.

Хід заняття

I. Організаційний момент (3хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: сніжинка.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч, голосно називають своє ім'я.

Психолог:

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно, затримуючи воду в ротіку, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)

3. Вправа «Енергетичне позіхання» (2 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку, розслаблення м'язів обличчя.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ, промовляння звуку «А»

4. Вправа «Розумна голівонька» (2 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

Вправа «Перехресні кроки» (2 хв) [4]

Мета: розвиток рівноваги, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Загадкові малюнки» (7 хв)

Мета: розвиток пам'яті і мовлення.

Обладнання: загадковий малюнок (Додаток 7), кольорові олівці.

Хід вправи:

Психолог: *Уважно розгляньте малюнок. Назвіть фігури які ви бачите. Розмалуйте іграшки різними кольорами.*

6. Вправа «Слон» (5 хв) [4]

Мета: покращення концентрації уваги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

III Закінчення роботи (4 хв)

7. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток 10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам до вподоби?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою», який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

8. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному

Заняття 7

Мета: розвиток мислення, пам'яті, дрібної моторики, уміння аналізувати власний емоційний стан.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), аркуш із завданням, простий олівець, м'яч, альбом з кінезіологічними вправами, малюнок веселки, смайлики, аудіо запис спокійної музики, зображення X, II (Додаток 11).

Хід заняття

I. Організаційний момент (3 хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: м'яч.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч, голосно називають своє ім'я

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно, затримуючи воду в ротіку, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)

3. Вправа «Думаючий капелюх» (2 хв) [4]

Мета: розвиток тактильних відчуттів, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ. Увага на дихання.

4. Вправа «Розумна голівонька» (2 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ. Увага на дихання.

5. Вправа «Маріонетка» (3 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1), зображення X, II (Додаток 11).

Хід вправи:

Виконання вправи дітьми. Підключення зорових вправ, на рахунок 1-2 діти виконують вправу та дивляться на зображення II, 3-4 діти виконують вправу та дивляться на зображення X.

6. Вправа «Вуха – ніс» (4 хв) [4]

Мета: розвиток мовлення, мислення.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ. Увага на дихання.

7. Вправа «Дзеркальне малювання» (7 хв)

Мета: поліпшення концентрації уваги.

Обладнання: простий олівець, контури малюнків (Додаток 4).

Діти, простими олівцями, одночасно обводять малюнки по контуру обома руками.

III Закінчення роботи (4 хв)

8. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток 10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам до вподоби?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою», який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття**9. Етюд «Комплімент» (2 хв)**

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

Заняття 8

Мета: розвиток мислення, мовлення, дрібної моторики, встановлення доброзичливих стосунків.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), зображення тварин, м'яч, альбом з кінезіологічними вправами, малюнок веселки, смайлики, аудіо запис спокійної музики, зображення Х, П.

Хід заняття**I. Організаційний момент (3хв)****1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)**

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: м'яч.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч, голосно називають своє ім'я.

Психолог:

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно, затримуючи воду в ротіку, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)

3. Вправа «Енергетичне позіхання» (1 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку, розслаблення м'язів обличчя.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

4. Вправа «Гаки» (2 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Маріонетка» (3 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1). зображення Х, П (Додаток 11).

Хід вправи:

Виконання вправи дітьми. Підключення зорових вправ, на рахунок 1-2, діти виконують вправу та дивляться на зображення П, 3-4 – діти виконують вправу та дивляться на зображення Х.

6. Вправа «Слон» (7 хв) [4]

Мета: покращення концентрації уваги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

7. Вправа «Голоси тварин» (5 хв)

Мета: формування навички правильної вимови.

Обладнання: зображення тварин (Додаток 8)

Дітям показують зображення тварин, діти називають хто які звуки промовляє.

Психолог:

Корова – мукає (му-у-у)

Коза – мекає (ме-е-е)

Кішка – нявкає (няу-няю)

Собака – гавкає (гав-гав)

Кінь – ірже (і-го-го)

Мишка – пищить (пі-пі-пі)

Слон – сурмить (туу-у-у)

Тигр – гарчить (р-р-р)

III. Закінчення роботи (4 хв)

8. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток 10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам до вподоби?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою», який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

9. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

Заняття 9

Мета: розвиток пам'яті, дрібної моторики, створення психологічно комфортної атмосфери.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), картинки із серії «Класифікація предметів», м'яч, альбом з кінезіологічними вправами, малюнок веселки, смайлики, аудіо запис спокійної музики.

Хід заняття

I. Організаційний момент (3хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: м'яч.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч, голосно називають своє ім'я

Психолог:

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно, затримуючи воду в ротіку, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)

3. Вправа «Думаючий капелюх» (2 хв) [4]

Мета: розвиток тактильних відчуттів, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

4. Вправа «Гаки» (2 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Перехресні кроки» (3 хв) [4]

Мета: розвиток рівноваги, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

6. Вправа «Кнопки мозку» (3 хв) [4]

Мета: поліпшення концентрації уваги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

7. Вправа «Класифікація предметів» (8 хв)

Мета: розвиток мислення, мовлення, пам'яті

Обладнання: предметні картинки (Додаток 2)

Діти розглядають малюнок. Психолог ставить питання:

- *Які предмети зображені на малюнку?*
- *Як можна назвати одним словом?*

III Закінчення роботи (4 хв)

8. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток 10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам до вподоби?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою», який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

9. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

Заняття 10

Мета: розвиток мовлення, пам'яті, створення позитивно - емоційного фону.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), предметні картинки з протилежним значенням (Додаток 12), аудіо запис спокійної музики, зображення Х, П.

Хід заняття

I. Організаційний момент (3хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: м'яч.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч, голосно називають своє ім'я.

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно, затримуючи воду в ротіку, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)**3. Вправа «Енергетичне позіхання» (1 хв) [4]**

Мета: енергетизація мозку, розслаблення м'язів обличчя.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

4. Вправа «Розумна голівонька» (2 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Маріонетки» (3 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1), зображення Х, П. (Додаток 11).

Хід вправи:

Виконання вправи дітьми. Підключення зорових вправ, на рахунок 1-2 діти виконують вправу та дивляться на зображення П, 3-4 діти виконують вправу та дивляться на зображення Х.

6. Вправа «Дзеркальне малювання» (5 хв)

Мета: поліпшення концентрації уваги.

Обладнання: аркуші на кожну дитину з контурами (Додаток 5).

Хід вправи:

Діти, простими олівцями, одночасно обводять по контуру обома руками одночасно.

7. Вправа «Скажи навпаки» (7 хв) [2]

Мета: розвиток мовлення

Хід вправи:

Психолог називає слова, а діти говорять протилежні.

- *Високо - низько.*
- *Старий - новий (молодий).*
- *Солодкий – гіркий.*
- *Холодний – гарячий.*
- *Веселий - сумний.*
- *Літо - зима.*
- *Мокро – сухо тощо.*

III Закінчення роботи (4 хв)

8. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток 10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам до вподоби?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою», який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

9. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

Заняття 11

Мета: розвиток пам'яті, мислення, дрібної моторики, уміння аналізувати власний емоційний стан.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), м'яч, загадкові малюнки, кольорові олівці, альбом з кінезіологічними вправами, малюнок веселки, смайлики, аудіо запис спокійної музики, зображення X, П. (Додаток 11).

Хід заняття

I. Організаційний момент (3хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: м'яч.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч, голосно називають своє ім'я.

Психолог:

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

*Ви своє ім'я назвіть -
Руку дружби простягніть.*

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно затримуючи воду в ротик, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)

3. Вправа «Думаючий капелюх» (2 хв) [4]

Мета: розвиток тактильних відчуттів, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

4. Вправа «Гаки» (2 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Маріонетка» (3 хв) [4]

Мета: енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1), зображення X, II. (Додаток 11).

Хід вправи:

Виконання вправи дітьми. Підключення зорових вправ, а рахунок 1-2 діти виконують вправу і дивляться на зображення II, 3-4 діти виконують вправу та дивляться на зображення X.

6. Вправа «Лінива вісімка» (4 хв) [4]

Мета: розвиток орієнтування у просторі.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ. Намагаються малювати без зорового орієнтиру.

7. Вправа «Загадкові малюнки» (7 хв) [2]

Мета: розвиток пам'яті і мовлення.

Обладнання: загадковий малюнок (Додаток 7), кольорові олівці.

Хід вправи:

Психолог: *Діти, давайте розглянемо малюнок. Назвіть фігури які ви бачите? Розмалюйте іграшки різними кольорами.*

III Закінчення роботи (4 хв)

8. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток 10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам до вподоби?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою», який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

9. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

Заняття 12

Мета: розвиток мислення, дрібної моторики, зняття м'язового напруження, створення позитивного емоційного фону.

Обладнання: стакан з водою (для кожної дитини), сюжетні картинки з протилежним змістом, аудіо запис спокійної музики.

Хід заняття

I. Організаційний момент (3 хв)

1. Вправа «Ранкове коло» (2 хв)

Мета: налаштувати дітей на співпрацю, створення позитивної атмосфери в групі.

Обладнання: м'яч.

Хід вправи:

Діти стають в коло, передають м'яч, голосно називають своє ім'я.

Психолог:

Треба в коло нам ставати.

Ігри різні починати.

Ви своє ім'я назвіть -

Руку дружби простягніть.

2. Вправа «Живильна вода» (1 хв) [4]

Мета: оптимізація роботи головного мозку.

Обладнання: стакан з водою для кожної дитини.

Хід вправи:

Діти п'ють дуже повільно, затримуючи воду в ротіку, а потім повільно ковтають.

II. Основна частина (18 хв)

3. Вправа «Думаючий капелюх» (2 хв) [4]

Мета: розвиток тактильних відчуттів, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

4. Вправа «Розумна голівонька» (2 хв) [4]

Мета: зниження психофізичної напруги.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

5. Вправа «Перехресні кроки» (2 хв) [4]

Мета: розвиток рівноваги, енергетизація мозку.

Обладнання: альбом з кінезіологічними вправами (Додаток 1).

Хід вправи:

Діти виконують вправу разом з психологом за зразком з альбому кінезіологічних вправ.

6. Вправа «Ліхтарики» (4 хв) [4]

Мета: розвиток дрібної моторики.

Хід вправи:

Психолог: *покладіть кисті рук на стіл. Одну – стисніть в кулак, іншу-долонею на столі.* Одночасно змінюємо положення рук.

7. Вправа «Склади навпаки» (8 хв) [2]

Мета: розвиток мовлення.

Обладнання: картинки з протилежним змістом (Додаток 12).

Кожна дитина отримує картку з малюнком. Потрібно знайти картку із зображенням протилежного змісту до своєї та назвати. Психолог називає слова, а діти говорять протилежні.

- *День - ніч*
- *Добрий - злий*
- *Швидкий-повільний*
- *Холодний – гарячий*
- *Верхній – нижній*
- *Мовчати – говорити (кричати, співати)*
- *Швидкий – повільний*

III. Закінчення роботи (4 хв)

8. Вправа «Веселка настрою» (2 хв)

Мета: рефлексія власного емоційного стану.

Обладнання: «Веселка настрою» (Додаток 10), смайлики.

Хід вправи:

Психолог:

Ось закінчилася гра.

На прогулянку пора!

Працювали ми завзято,

Дуже гарні ви, малята.

Ви скажіть тепер мені:

Що сподобалось, що ні?

Чи цікаво вам у грі?

Психолог ставить питання:

- *Яка вправа вам до вподоби?*

- *Яка вправа давалася легко?*

- *Яку вправу ви повторите вдома з батьками?*

Психолог пропонує прикріпити дітям свій смайлик на той колір «Веселки настрою» який зараз подобається.

Ритуал закінчення заняття

9. Етюд «Комплімент» (2 хв)

Мета: встановлення доброзичливих стосунків, розвиток мовлення.

Хід вправи:

Діти говорять комплімент один одному.

КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ

Для оцінювання ефективності програми були використані методики, які дають можливість діагностувати розвиток пізнавальних процесів у дошкільників: «Розстав крапки», «Упізнай фігури», «Обведи контур», «Назви слово». (Джерело: Крамченкова В.О. Психодіагностика розвитку дошкільників: старший дошкільний вік. Харків: Ранок, 2013.192 с.)

Діагностична робота здійснювалась у два етапи: (первинний – жовтень, 2019 р. і вторинний – травень, 2020 р.). Результати обстеження пізнавальних процесів дошкільників на початку та в кінці впровадження програми представлені відповідно в таблиці 1 і таблиці 2 та діаграмах 1, 2.

Таблиця 1

Результати обстеження пізнавальної сфери дітей середнього та старшого дошкільного віку Кременчуцького ЗДО № 73 (жовтень 2019)

Рівень	«Розстав крапки»	«Упізнай фігури»	«Обведи контур»	«Назви слово»
Високий рівень	12%	15%	18%	16%
Середній рівень	58%	53%	53%	5%
Низький рівень	30%	32%	29%	34%

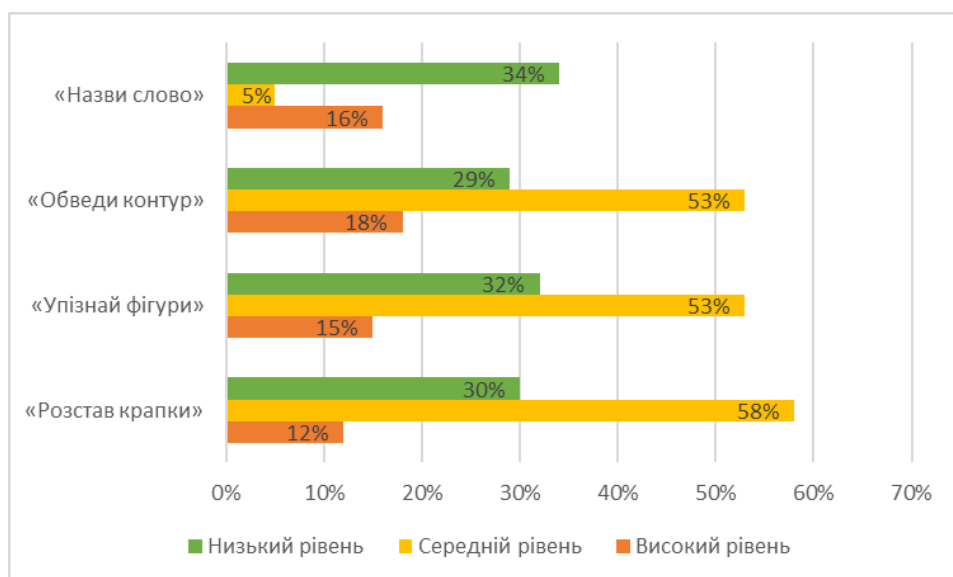
Таблиця 2

Результати обстеження пізнавальної сфери дітей середнього та старшого дошкільного віку Кременчуцького ЗДО № 73 (травень 2020)

Рівень	«Розстав крапки»	«Упізнай фігури»	«Обведи контур»	«Назви слово»
Високий рівень	30%	35%	34%	32%
Середній рівень	58%	55%	58%	65%
Низький рівень	12%	10%	8%	3%

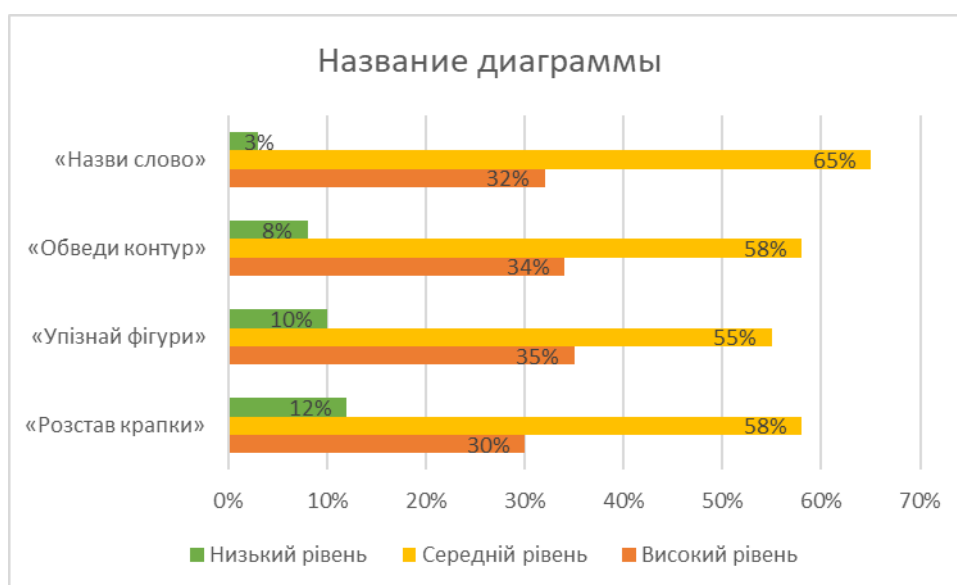
Діаграма 1

**Показники обстеження пізнавальної сфери
дітей середнього та старшого дошкільного віку Кременчуцького ЗДО №73
(жовтень 2019)**

Діаграма 2

**Показники обстеження пізнавальної сфери
дітей середнього та старшого дошкільного віку Кременчуцького ЗДО №73
(травень 2020)**

Як бачимо проведене діагностування і його аналіз виявили, що після виконання комплексу вправ програми діти дошкільного віку мають вищі показники розвитку уваги, пам'яті, мовлення, мислення в порівнянні з тими показниками, які вони демонстрували до проведення кінезіологічних та інших вправ програми.

Дані спостережень психолога та вихователів груп, в яких проводились заняття програми, за поведінковими проявами дітей свідчать про конструктивні зміни в організації групи на занятті, активізацію діяльності дітей, більш ефективно засвоєння навчального матеріалу тощо. На думку вихователів діти демонструють більш розвинену уяву, що проявляється в оригінальних творчих зображеннях, поробках.

Досвід використання програми був представлений на засіданні методичного об'єднання практичних психологів закладів дошкільної освіти міста Кременчука та рекомендований до апробації в закладах дошкільної освіти міста.

ДАНІ ПРО АПРОБАЦІЮ ПРОГРАМИ

Апробація програми відбувалась протягом 2019-2020 н.р. на базі Кременчуцького ЗДО №73. В апробації програми брали участь 39 дітей, віком від 4 до 6 років. З них 20 дівчаток та 19 хлопчиків. Програма представлена працівникам психологічної служби закладів дошкільної освіти м. Кременчук і запропонована для апробації в інших закладах освіти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Богуш А. М., Луцан Н. І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників : мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Київ.: Слово, 2012. 304 с
3. Виноградова Н., Микляева Н., Микляева Ю. Дошкільна педагогіка / за ред. Микляєва Н. Москва: Юрайт, 2013. 411 с.
4. Гимнастика мозга / Brain Gym. Перевод книги «Brain Gym: Teacher's Edition» Paul E Dennison and Gail E.Dennison. 2010 URL: <https://infourok.ru/literatura-na-temu-g>
5. Дубравська Н., Паламарчук О. Особливості розумового розвитку і розумового виховання дитини у дошкільному віці URL: <http://eprints.zu.edu.ua/21069/1/5.pdf>
6. Кінезіологія. Гімнастика мозку. Філіп Тетяна URL: <https://vseosvita.ua/library/stattakineziologija-gimnastika-mozku-185886.html>
7. Крамченкова В.О. Психодіагностика розвитку дошкільників: старший дошкільний вік. Харків: Ранок, 2013.192 с.
8. Лічман Н. Кінезіологія як засіб розвитку мовлення та інтелектуальних здібностей дітей з особливими освітніми потребами. URL: <https://osnova.com.ua/kineziologiya-yak-zasib-rozvitku-movlennya-ta-intelektualnih-zdibnostey-ditey-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami/>
9. Метод Денісона (Освітня кінезіологія). URL: <https://autism.ua/about-autism/20-terapiia/36-inshi-metodi>
10. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія. Київ: Академвидав, 2005. 360 с.
11. Положення про психологічну службу у системі освіти України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>

АЛЬБОМ КІНЕЗІОЛОГІЧНИХ ВПРАВ

Назва та опис виконання вправи	Ілюстрація
«Живильна вода»	
Повільне, поступове ковтання води, затримуючи у роті.	
«Думаючий капелюх»	
<p>Виконується стоячи або сидячи. Голову потрібно тримати прямо, шия та підборіддя розслаблені. Великий і вказівний пальці, м'яко розвертають та тягнуть вуха назад. Починаючи масажувати вушко у напрямку зверху по краю закінчуючи мочкою.</p>	
«Енергетичне позіхання»	
<p>Виконується стоячи. Пальці обох рук покласти вздовж челюсних суглобів. Позіхати широко розкриваючи рот із звуком, масуючи місця напруги пальцями.</p>	
«Розумна голівонька»	
<p>Виконується стоячи або сидячи, притулити одну долоню на лоба над бровами, іншу – на потилицю. Зробити глибокий вдих та видих. <i>Ускладнення:</i> Заплющити очі, видихаючи, промовляючи звук «У», «А»</p>	

«Гаки»

Виконується стоячи або сидячи.
Схрестити ноги, поклавши кістку правої ноги на гомілку лівої.
Потім витягнути руки вперед, схрестити долоні одна до одної, зчепивши пальці в замок, вивернути руки всередину на рівні грудей так, щоб лікті були спрямовані вниз.

Ускладнення:

Очі дивляться: в правий бік, лівий бік, по колу, в усіх напрямках.

На вдих притиснути до піднебіння кінчик язика, відпочивати на видиху.

«Перехресні кроки»

Виконується стоячи або сидячи.
Лікоть лівої руки з'єднати з правим коліном та навпаки.
Кроки повинні виконуватися дуже повільно, зберігаючи рівновагу.

Ускладнення:

На рахунок 1-10-з'єднати коліно і лікоть, за той же час повернутися у вихідне положення.

«Маріонетки»

Виконується стоячи. Праве коліно з'єднати з правим ліктем та навпаки. Кроки повинні виконуватися дуже повільно, зберігаючи рівновагу, на рахунок 1-10-з'єднати коліно і лікоть, за той же час повернутися у вихідне положення.

Ускладнення:

Очі дивляться: в правий бік, в лівий, в усіх напрямках. Промовляти цифри до 10.

«Горизонтальна вісімка»

Виконується стоячи. Витягнути руку вперед, підняти великий палець руки на рівень перенісся, описувати вісімки в горизонтальному полі бачення (по контуру готового зразка). Стежити при цьому за рухом великого пальця тільки очима. Малювати вісімки справа наліво і зліва направо, зверху вниз.

Ускладнення:

Впертися язиком в зуби, намагайтеся їх виштовхнути. розслабити язик;
притиснути язик до лівої щоки потім до правої;
притримати кінчик язика за нижніми зубами, вигнути його гіркою та розслабити;
Самостійне малювання у повітрі обома руками одночасно.

«Кнопки мозку»

Виконується стоячи. Одна рука масажує коловими обертами поглиблення між ключицями у впадинах великим та вказівним пальцями. Інша рука знаходиться на пупку, що дозволяє зосередити увагу на центрі ваги тіла. Плеснути в долоні, потім поміняти положення рук «з точністю до навпаки».

«Вухо — ніс»

Виконується стоячи. Лівою рукою взятися за кінчик носа, а правою рукою ліве вуха.

Ускладнення:

Одночасно відпустити вуха і ніс, плеснути в долоні, потім поміняти положення рук «з точністю до навпаки».

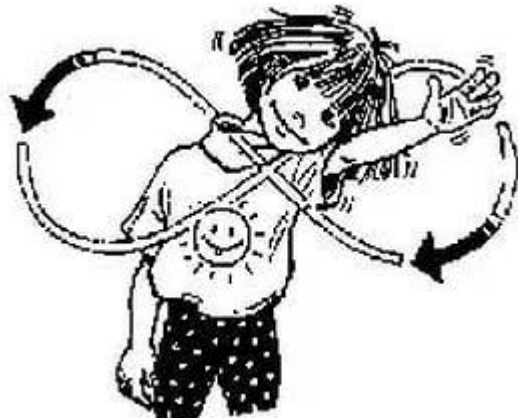

«Слон»

Виконується стоячи. Ноги трішки зігнуті, голова зігнута до плеча, рука витягнута вперед, як хобот. Рука малює «Горизонтальна вісімку», починаючи від центру зорового поля вгору і проти годинникової стрілки; при цьому очі стежать за рухом кінчиків пальців. Вправу виконувати повільно спочатку правою, а потім лівою рукою.

Ускладнення:

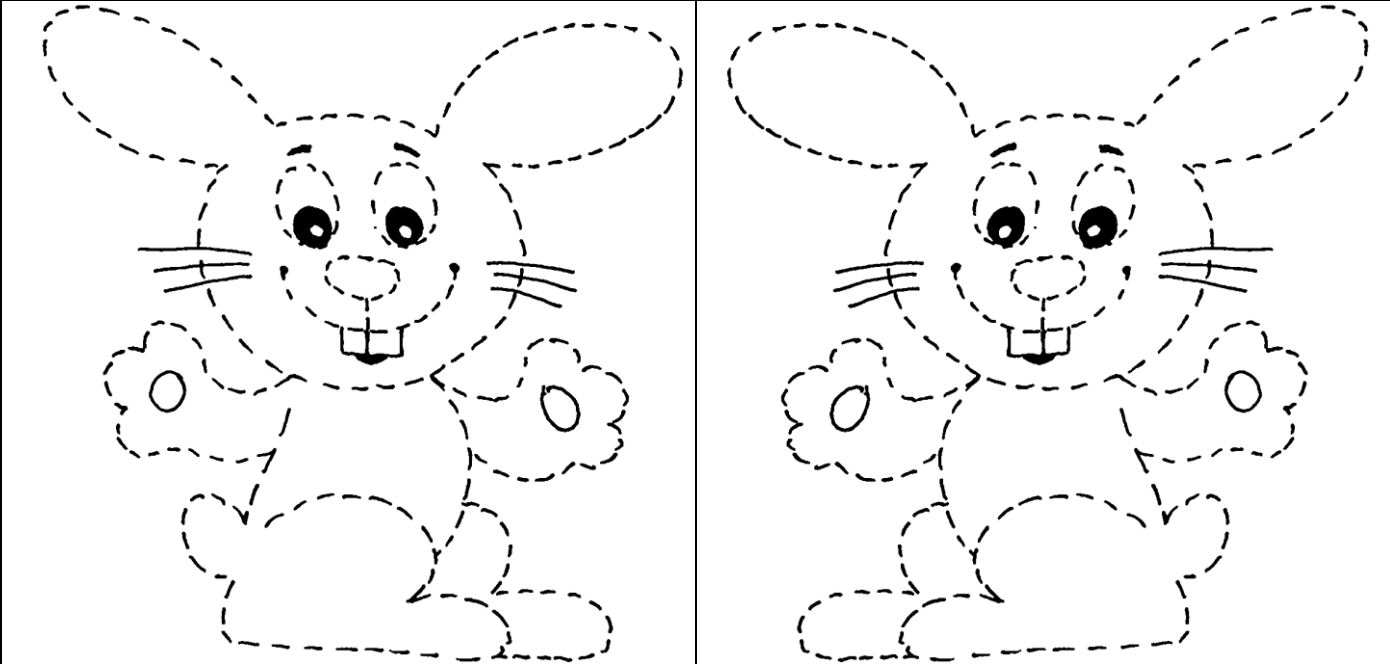
Губи складено трубочкою і на видиху вимовляємо: «ух». Шия легенько витягується, підборіддя рухається вперед, а очі за кожного «ухання» округляються, як у сови.

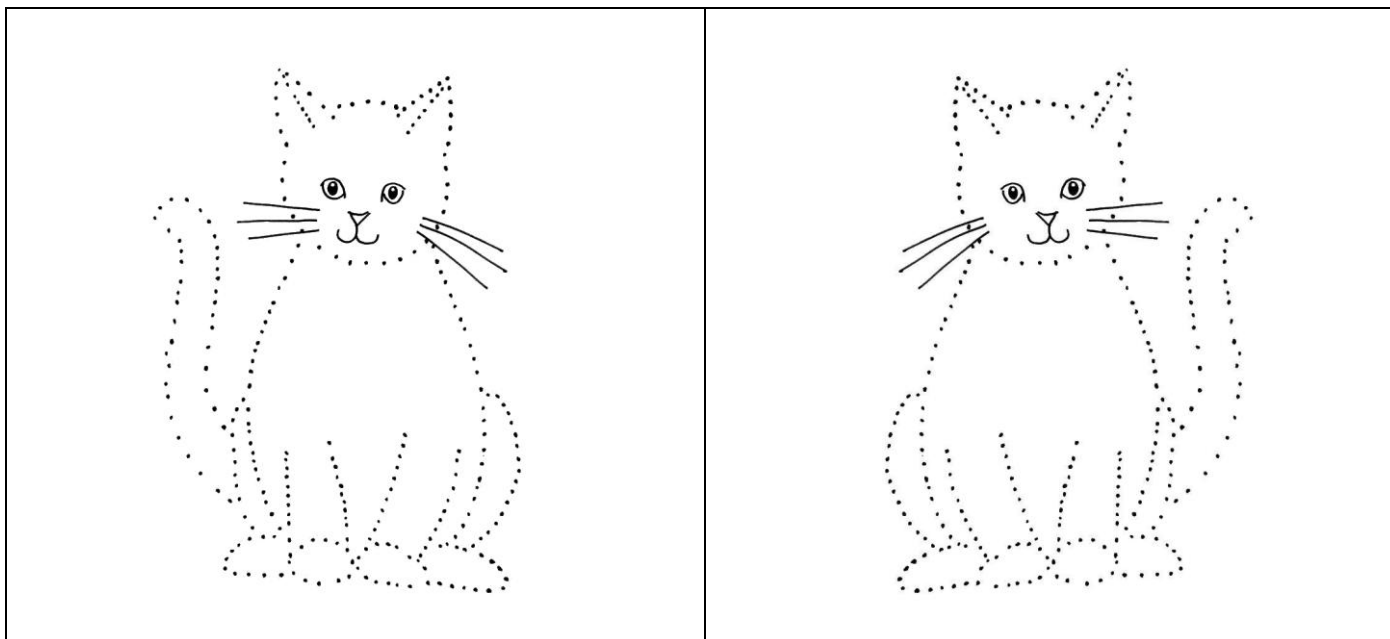
Вправа «Класифікація предметів»

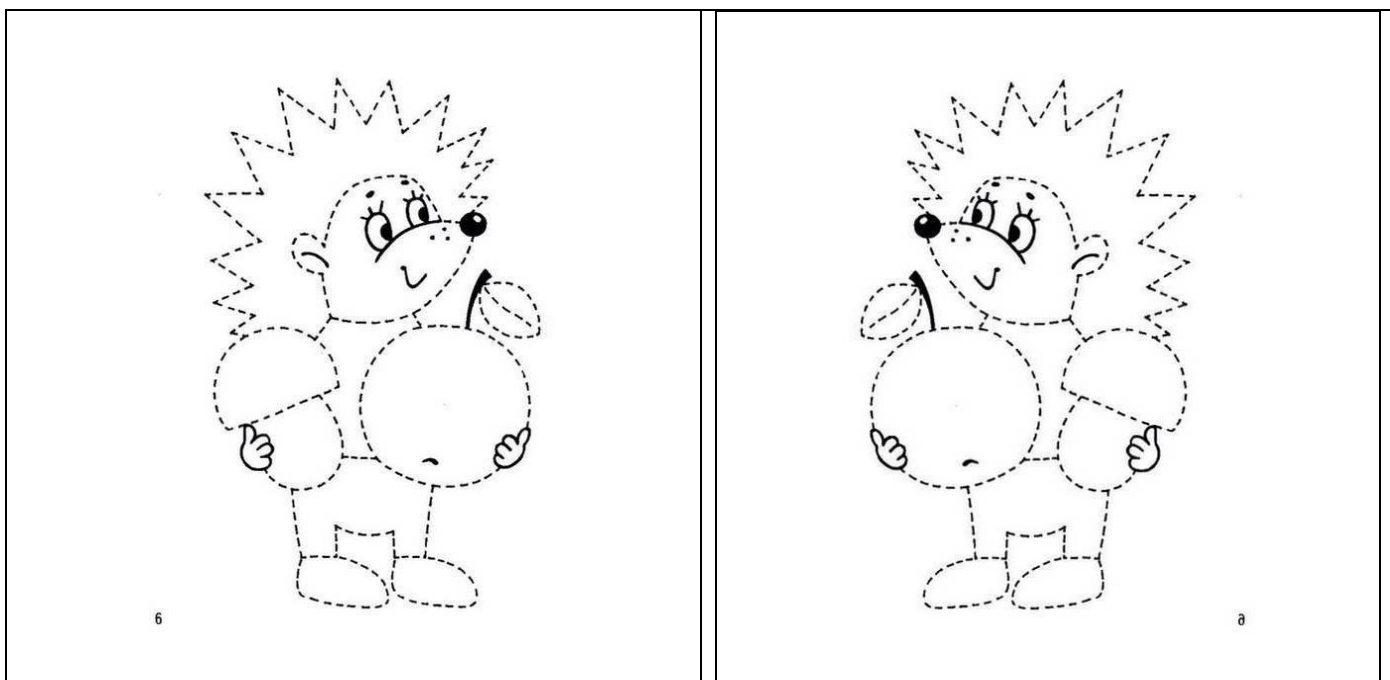
Вправа «Дзеркальне малювання»

Вправа «Дзеркальне малювання»

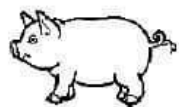
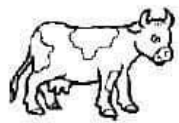
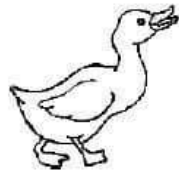
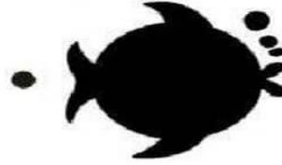
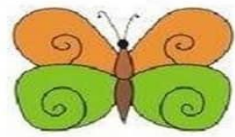
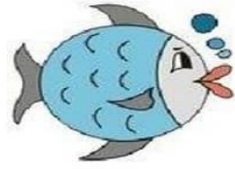
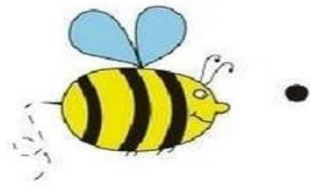

Вправа «Дзеркальне малювання»

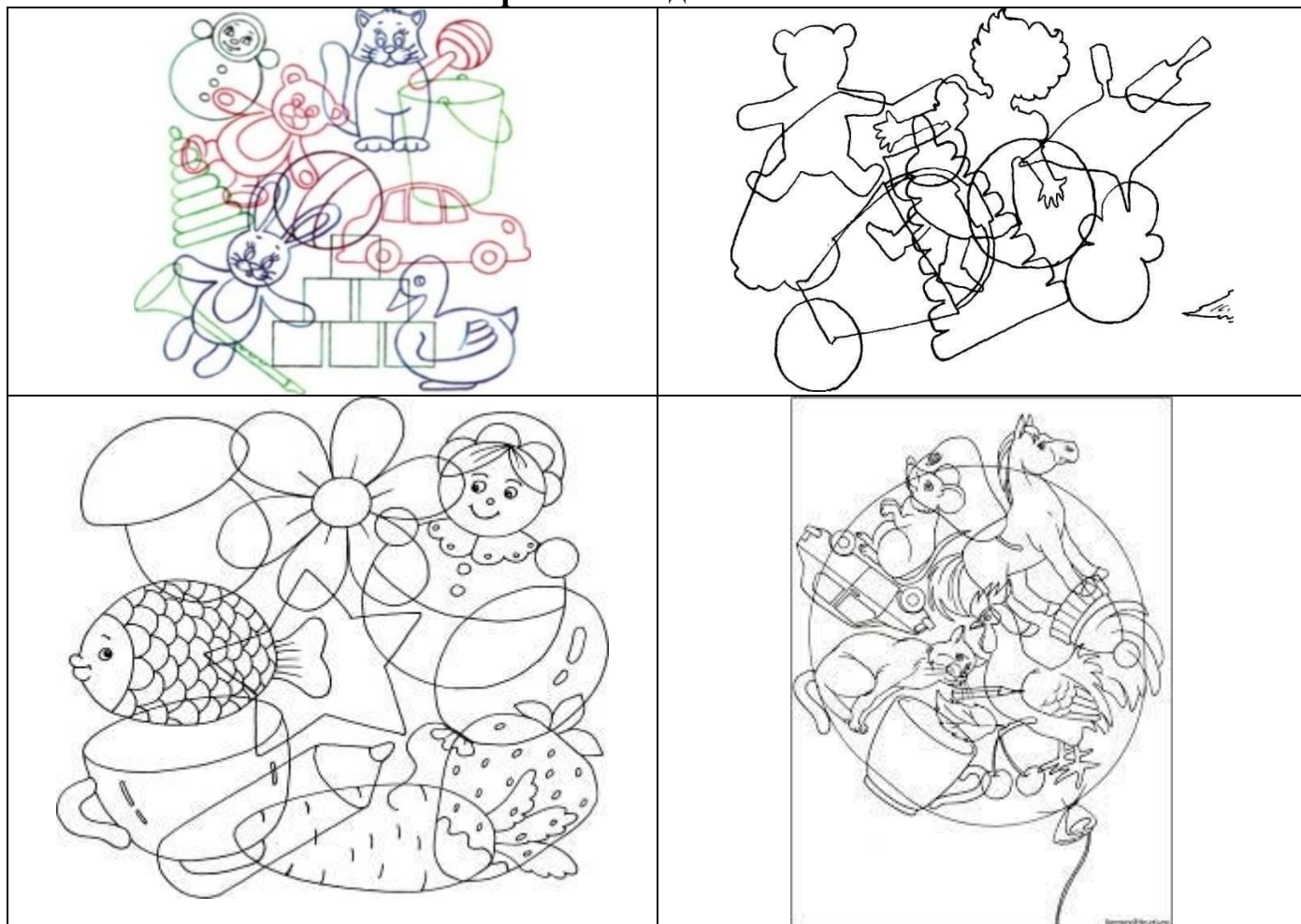

Вправа «Загадкові малюнки»

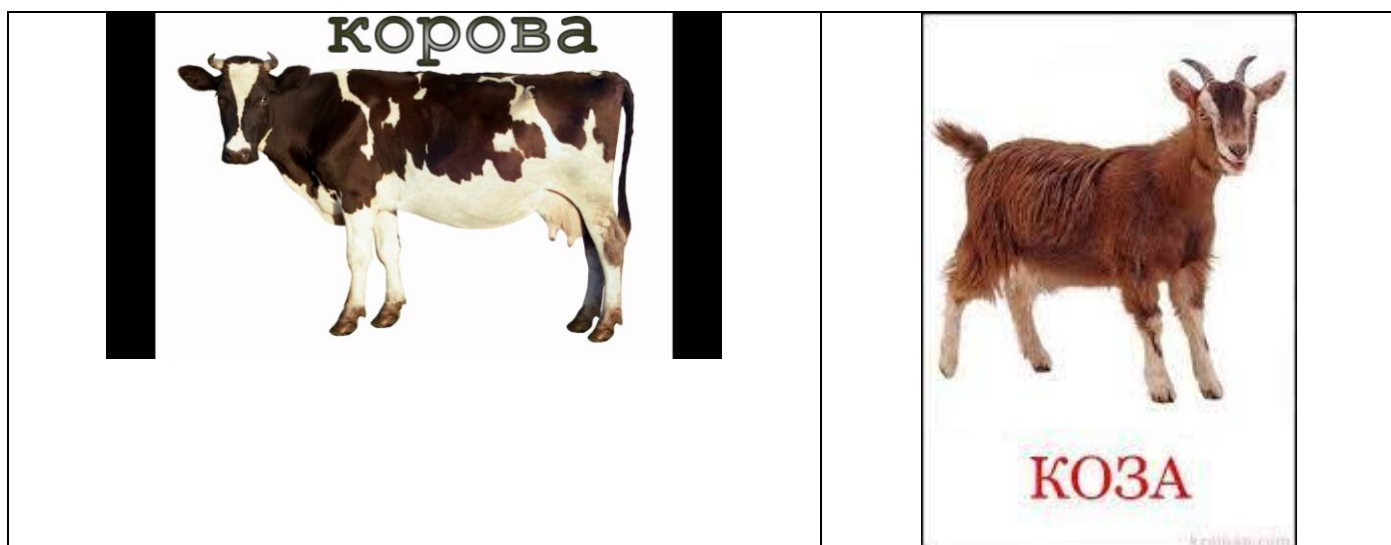

Вправа «Загадкові малюнки»

Вправа «Голоси тварин»

КІНЬ

любі
українське

Додаток 9

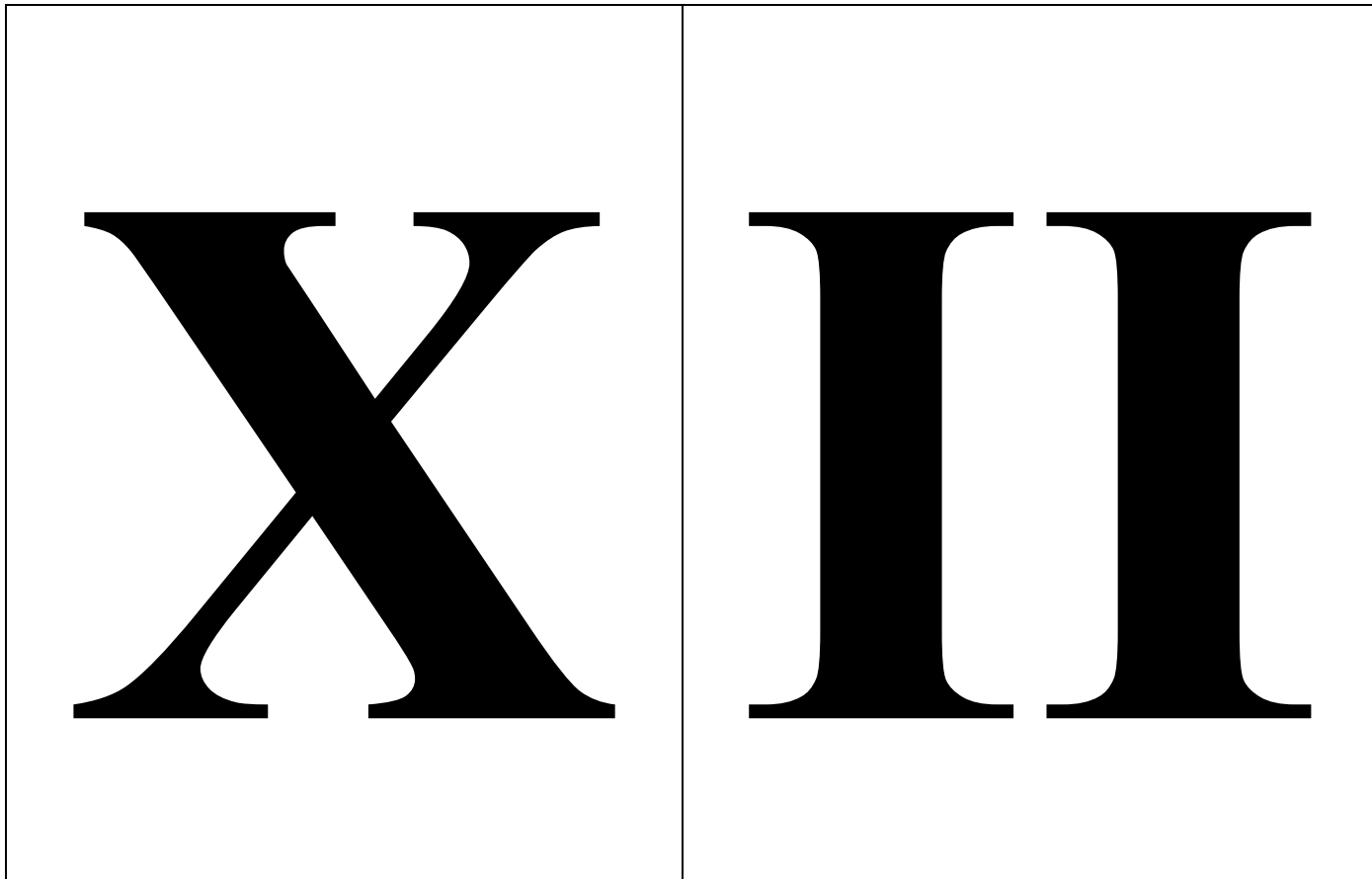
Вправа «Скажи навпаки»

 ВЕСЕЛИЙ	 СУМНИЙ	 ВИСОКИЙ	 НИЗЬКИЙ
 БІЛИЙ	 ЧОРНИЙ	 ПОРОЖНІЙ	 ПОВНИЙ
 сухий	 вологий	 сухий	 вологий
 сухий	 гарячий	 сухий	 сухий
 ГРЯЗНОЕ	 ЧИСТОЕ	 ГОРЬКОЕ	 СЛАДКОЕ
 МОКРОЕ	 СУХОЕ	 ТЯЖЕЛОЕ	 ЛЕГКОЕ
 МЯГКОЕ	 ЖЕСТКОЕ	 ГОРЯЧЕЕ	 ХОЛОДНОЕ
 сухий	 сухий	 сухий	 сухий
 сухий	 сухий	 сухий	 сухий

Вправа «Веселка настрою»

Вправа «Маріонетка»

Вправа «Склади навпаки»

